

HUR ANVÄNDS STRUKTURBIDRAGET?

Rapport från sju skolor i Haninge kommun

Juni 2008

Monica Hjorth von Zeipel

Innehåll

1. Sammanfattning	1
2. Inledning	1
3. Metod	2
4. Hur används strukturbidraget?	2
4.1 Brandbergsskolan	2
4.2 Hagaskolan	2
4.3 Jordbromalmskolan	3
4.4 Klockarbergsskolan	3
4.5 Kvarnbäcksskolan	4
4.6 Lundaskolan	4
4.7 Åbyskolan	4
5. Reflektioner	5
5.1 Framgångsfaktorer vid KIPP-skolor	5
5.2 Forskning kring segregation	5
5.2 Några frågeställningar	6
Bilaga 1	Statistik
Bilaga 2	Statistik

Rapport kring strukturbidragets användning på sju utvalda skolor.

1 Sammanfattning

Samtliga rektorer och biträdande rektorer uppger att de betraktar hela skolans budget som en påse pengar där strukturbidraget är en del. Det innebär att ingen av rektorerna kan säga exakt hur de använder just sina strukturmedel. De kan redovisa särskilda satsningar men de behöver inte vara relaterade till strukturbidraget.

Samtliga skolor anger ökad grundbemanning eller mindre klasser som en satsning. Att ange antal elever i klasserna är inte meningsfullt om man inte samtidigt anger bemanningen av pedagoger och hur de fördelar sin tid. Riktas de sin tid mot den stora gruppen eller riktas de sin tid också mot enskilda elever som behöver särskilt stöd? Hur stor är flexibiliteten i användningen av deras tid?

Jordbromalmskolan har tankar kring att utöka timplanen och samtidigt förhandlar de om att utöka lärarnas undervisningstid för att minska kostnaderna. Även Brandbergsskolan tänker utöka timplanen.

En del rektorer anger speciallärare, specialpedagoger och elevvårdspersonal som extra satsning kopplat till strukturbidraget. Andra rektorer har inte angett satsning på speciallärare, specialpedagoger och elevvårdspersonal som en satsning kopplad till strukturbidraget utan som en satsning de ändå behöver. En rektor uttryckte att "om vi inte haft strukturbidraget så hade vi inte haft råd med denna satsning". Då blir det en teoretisk diskussion om hur strukturbidragets pengar skulle kunna fördelas istället. Kort sagt så har det varit svårt för rektorerna att skilja ut den specifika struktursatsningen.

2 Inledning

Hela strukturbidraget ska enligt beslut i barn – och utbildningsnämnden motsvara 6 % av budgeten för förskoleklass och grundskola, vilket innebär 45 mkr. Uppgifterna från SCB är hämtade utifrån elevers personnummer och därmed individrelaterade. De får däremot inte redovisas till kommunen på individnivå utan endast som årskurs per enhet. Detta beror på sekretesslagstiftningen. Rektorerna och förvaltningen har däremot ingen uppgift om varje enskild individ.

I Ekonomiavdelningens sammanställning av elever den 15 oktober 2007 visas strukturbidraget beräknat utifrån 3 kriterier

- 1) Antalet pojkar
- 2) Föräldrars utbildningsbakgrund
- 3) Invandrabakgrund (elever eller deras föräldrar är födda utomlands)

Bidraget är viktat så att antalet pojkar påverkar 10 % av bidraget, föräldrars utbildningsbakgrund påverkar 50 % och invandrabakgrund 40 %. Strukturbidraget är uträknat som en summa per elev. Se tabell nedan.

I utredningen ingår sju skolor. De utvalda skolorna är de sex skolor som hade högst antal kronor per elev och den skola som hade lägst. Hagaskolan hade lägst antal kronor/ elev om man bortser ifrån Skärgårdsskolorna och Lidaskolan. Det låga elevantalet på dessa skolor gör att de valts bort i rapporten.

Skola	Strukturbidrag	Kr/per elev enl. okt 07
Jordbromalmsskolan	3 603 600	11 700
Lundaskolan	4 045 125	11 552
Klockarbergsskolan	2 643 338	8 282
Brandbergsskolan	3 395 392	5 936
Kvarnbäcksskolan	1 443 403	5 530
Åbyskolan	1 472 538	5 227
Hagaskolan	1 898 727	3 220

3 Metod

Personliga intervjuer har genomförts med rektorer och en biträdande rektor. Den ställda frågan är: Hur har din skola använt strukturbidraget?

Alla rektorer har i efterhand fått möjlighet att granska och godkänna de uppgifter som står i rapporten.

I de fall då bekräftelse av godkännande ej inkommit har utredaren bedömt det som ett godkännande.

4 Hur används strukturbidraget?

Nedan redovisas rektorernas redogörelse för hur strukturbidraget används. Det bör understrykas att samtliga rektorer betraktar strukturbidraget som en del i den "påse pengar" som skolan får i budgettilldelning. Det betyder att ingen skola kan redovisa vad deras exakta tilldelning i strukturbidrag innebär i resurssatsning. Rektorerna kan däremot redovisa vad de själva uppfattar som särskilda satsningar där strukturbidraget ingår.

4.1 Brandbergsskolan

- Skolan har svenska som andraspråk som språkval. Utbildar lärare i svenska som andra språk för att integrera i ordinarie svenskundervisning.
- Förstärker i engelska – också som språkval
- Erbjuder engelska för nybörjare
- Ökar lektionstid i svenska i åk 6 och 7 utöver timplanen, 1 lektion
- Förstärker i administrationen eftersom planering av modersmålsundervisning och studiehandledning tar mycket tid, Utökning av skolledningsfunktionen 0,5 tjänst
- IK-klasser, Introduktionsklasser för nyanlända utländska barn. Skolan bildar två grupper. Språkpengen räcker inte till detta.
- 1,5 elevvärdinna
- Kurator och skolsköterska på heltid
- Brandbergsskolan har relativt små klasser på under 25 elever. Det är ingen medveten strategi utan har med in – och utflyttning att göra. Flera barn väljer Rudanskolan eller andra friskolor till åk 6 men många kommer sedan tillbaka. Det medför att det blir svårare att beräkna antal lärare per klass. Klasser fylls också på med elever från IK-klasserna.
- Har köpt studiehandledning för 121 210 kr under våren 2008

4.2 Hagaskolan

- Skolan satsar på att öka grundbemanningen särskilt mot de yngre barnen. Det ska öka möjligheten att sätta in rätt insats vid rätt tillfälle. Fritidspedagoger förstärker i klasserna. Skolan kommer att rikta grundbemanningen på fritids mer mot dagtid till hösten.
- Skolan satsar på att öka den pedagogiska kompetensen genom att 6 lärare studerar via Lärarlyftets satsning.
- Rektor betonar att elever har svårigheter på skolan trots att skolan har en låg andel av strukturbidraget. De problem eleverna har är ofta "dolda" och det tar lång tid att få föräldrars tillit och öppenhet för att konstruktivt kunna arbeta med dem.
- Speciallärare 3,2 tjänst
- Har ej köpt studiehandledning

4.3 Jordbromalmskolan

- Satsar generellt på hög personaltäthet.
- Mindre än 25 elever i åk 7-8.
- Nu lite högre antal i åk 6 och 9 på grund av att elever ifrån IK-klassen flyttar in successivt.
- Två speciallärare på heltid
- Del av elevassistenttjänst eftersom medel från stödavdelningen ej räcker
- Grupper i svenska som andraspråk SSA i åk 9. I takt med att klasserna mer och mer blir rena invandrarklasser så satsar skolan på språkutvecklande arbete i alla klasser. Därför kommer skolan att ha sammanhållen undervisning i svenska till hösten.
- 1,5 lärartjänst kommer från och med i höst att satsas på intensivkurser för utvalda elever i läsning och matematik.
- Mentorstid utöver timplanen på 45 min/klass och vecka med 2 mentorer i varje klass
- Eleverna får hjälp att planera veckans arbete och sätta upp mål
- Lästid på 2x30 min per vecka och klass
- I höst startar 60 min per klass och vecka för stöd i läxläsning, repetition, fördjupning m.m.
- Hammarby Akademi, ca 1 tjänst, blir profil och idrottssatsning för att bredda elevunderlaget och skapa ökad positiv anda
- Har köpt studiehandledning för 347 250 kr under våren 2008.

4.4 Klockarbergsskolan

- Skolan satsar på högre personaltäthet med fokus på de lägre årskurserna
  - F-klass 4 pedagoger på 42 barn, täcker hela dagen
  - 1:an 3 pedagoger på 39 barn + 2 fritidshemspersonal
  - 2:an 3 pedagoger på 53 barn + 2 fritidshemspersonal
  - 3:an 3 pedagoger på 48 barn + 1,5 fritidshemspersonal
  - 4:an 3 pedagoger på 54 barn
  - 5:an 3 pedagoger på 40 barn

- 1 tjänst i 1:an är utbildad i Reading Recovery enligt metoden från Nya Zeeland. Det fanns tidigare även i 2:an men fick dras in genom det nya resursfördelningssystemet.
  - Denna satsning innebär att skolan använder få vikarier.
  - Personalen har låg frånvaro. Det blir större kontinuitet för barnen.
- Har köpt studiehandledning för 94 000 kr hittills under våren 2008

4.5 Kvarnbäcksskolan

- Skolan satsar på ökad grundbemanning i form av resurstimmar för personal och extra timmar i slöjd
- Lärarna har sedan storstadssatsningen utbildning i svenska som andraspråk. Den ingår i den vanliga undervisningen.
- Resurstillskott för att ha en heltidstjänst på IK-klassen
- Specialpedagog 50 %
- 2 Speciallärare på vardera 75 %
- Kurator 25 %, köps från Jordbromalm
- Har köpt studiehandledning för 174 675 kr under våren 2008

4.6 Lundaskolan

- Satsar på att "täcka upp" de 8 tjänster som skolan fick göra sig av med inför ändringen av nytt resursfördelningssystem, tidigare Wärnerssonmedel, storstadssatsningar m.m.
- Vaktmästare, skolassistent och skolpsykolog delades tidigare med förskolan. Skolpsykologtjänsten är minskad till 50 %.
- Klasser på ca 20 elever
- Skolbibliotekarie på 20 %
- Satsar på stort elevhälsoteam:
  - 1 skolsköterska
  - 2 specialpedagoger
  - 1 socialpedagog
-
- Har köpt studiehandledning för 348 255 kr under våren 2008.

4.7 Åbyskolan

- Ekonomin är ej i fas. Ligger minus i trenden på 1,5 mkr (motsvarar ungefär strukturbidraget). Undersöker orsakerna tillsammans med ekonom. Tänker att strukturbidraget ska gå till ökad personaltäthet. Ej ännu fullt genomtänkt på grund av att rektor är nyanställd.
- F-klass 2 grupper 40 elever i höst
- 2 st 3:or blir 2 st 4:or i höst med 32-33 elever tillsammans
- Speciallärare 75% (SSA 25%, spec. und 50%)
- Framtidstankar:
  - Tillsättning av speciallärare
  - Tillsättning av biträdande rektor
  - Förstärkningar på fritidshemmet

- Har köpt studiehandledning för 35 000 kr under våren 2008

5 Reflektioner

Vid en överblick av skolornas satsningar framgår det att rektorerna inte har en gemensam syn kring vad som är satsning utifrån strukturbidraget.

Statistiken från SCB bygger på elevernas personnummer. Elever har därefter placerats in i respektive kriterium utifrån årskurs på respektive skola. Kommunen kan köpa in en kompletterande del som visar resultatet för varje enskild individ, men individen är avkodad. Idag är det svårt att bedöma strukturbidragets relevans i den form vi nu har eftersom alla rektorer har svårt att direkt koppla strukturbidraget till enskilda insatser. SCB kan i höst leverera kriterier för varje enskild individ kopplad till årskurs på respektive enhet. Detta kan jämföras med de insatser den enskilda skolan gör men också med det stöd som varje enhet får från stöдавdelningen. Under hösten kommer dessa jämförelser att göras och syftet är att se om det bidrar till att avgöra strukturbidragets relevans såsom det nu är utformat.

Jordbromalmskolan och Brandbergsskolan anger att de önskar utöka timplanen till hösten 08.

5.1 Framgångsfaktorer vid KIPP-skolor i USA.

Enligt en artikel i New York Times, skriven av Paul Tough 26 november 2006, diskuteras olika undersökningar och studier kring "fattiga barns" skolor. Han visar på KIPP-skolornas (Knowledge is Power Program) framgångar. Där framgår att det främst är 3 faktorer som är avgörande.

1. En av de viktiga faktorerna till att dessa skolor lyckas är att de ger eleverna betydligt mera tid och stöd i skolan än de allmänna skolorna. Det är tid på eftermiddagar, kvällstid och tid på lördagsförmiddagar. Det är undervisning i matematik och läsning, men också musik, främmande språk, utflykter och idrott.
2. De undervisar i "hur man är i ett klassrum", i studieteknik och planering av sina studier lika mycket som i vetenskapliga ämnen (science) och estetiska ämnen (art). Tilläggas bör att rektorerna har stor frihet i att välja och välja bort lärare.
3. De undervisar också eleverna i självdisciplin, uppförande, värderingar i något som kallas "character". Det handlar om mycket uppmuntran och belöningar men eleverna får också tydligt ta konsekvenserna av sitt handlande.

5.2 Forskning kring segregation

Ur artikel i DN 23 juni 2008 sidan 4 skriven av LO:s chefsekonom Dan Andersson:

"Sociologerna Szulkin och Jonsson hävdar att förebilder och normer och attityder hos skolkamrater innebär att en geografisk koncentration av missgynnade hushåll får effekter på barnens skolprestationer. Deras nya forskning visar att i svenska skolor där andelen invandrabarn inte uppgår till mer än 40 procent har detta liten påverkan på elevernas betyg. Men om andelen överstiger denna "tröskel", och det gör de nu i många skolor, så finns relativt starka effekter av segregationen på elevernas skolbetyg.

Det allvarliga är att berörda elever trots sina egna ansträngningar får sämre förutsättningar beroende på den inverkan

som sammansättningen i skolan tycks ha. Resultaten indikerar att staten måste motverka segregationen och klasskiktningen i flera led för att kunna utjämna chanserna på arbetsmarknaden.”

Enligt artikeln och enligt skolverket så är det inte att ha utlandsfödda föräldrar eller att vara utlandsfödd som är avgörande för hur du lyckas i dina studier om du inte är nyanländ till Sverige. Det är föräldrarnas utbildningsnivå och sociala bakgrund. Enligt bilagan med statistik så visar den att de tre skolor i Haninge som har flest utlandsfödda föräldrar eller barn sammanfaller med de tre skolor som också har högst andel föräldrar med låg utbildning. Det är Lunda, Jordbromalm och Klockarberg. Brandbergen tillhör också den gruppen om man undantar musikklasserna.

Jan - Erik Gustafsson Göteborgs universitet har gjort en sammanställning av forskning, ”Kamrateffektens betydelse för elevers inlärningsresultat”, som visar på olika forskningsrapporters resultat kring kamrateffektens betydelse. Den hänvisar också till Szulkin och Jonssons forskning. Den finns att läsa i sammandrag på nätet <http://www.mdh.se/isb/child/konfres/Jan-ErikGustafsson.pdf>

5.3 Några avslutande frågeställningar

Alla åtgärder enligt 5.1 är naturligtvis relaterade till det amerikanska samhället. Man kan ändå fundera över strukturbidragets användning i Haninge kommun med KIPP-skolornas erfarenheter och rapporter kring segregation och kamrateffektens betydelse i bakgrunden.

Några frågeställningar:

1. Är det relevant att alla skolor får ta del av strukturbidraget som idag?
2. Ska Haninge satsa strukturbidraget endast på de skolor där det är relevant att satsa på att utöka timplanen. Alltså endast de skolor som har låga värden på föräldrars utbildningsnivå. Ska kravet då vara att satsa på utökad timplan med särskild satsning på läsning och matematik?
3. Ska delar av strukturbidraget gå till gemensamma satsningar av undervisning av invandrarelever? Att ta hand om nyanlända utländska elever på ett bra sätt påverkar deras resultat. En arbetsgrupp ska i höst undersöka förutsättningarna för dessa elevers mottagande i Haninge kommun.
4. Enligt hänvisning till Szulkin & Jonssons forskning så påverkas elevernas resultat negativt om antalet invandrare på en skola överstiger 40 %. Om den överstiger 70 % har det klart negativa effekter på resultaten.
5. Sammanfattningsvis så finns det mycket forskning inom olika områden att ta hänsyn till: Forskning kring segregation, kamraters effekter, lärares kvalitéer, genusforskning m.m.

Andelen pojkar

1. Jordbromalm	53 %
2. Kvarnbäcken	52,4 %
3. Haga	51 %
4. Åby	50,6 %
5. Klockarberg	50 %
6. Lunda	45 %
7. Brandbergen	40,5 %

Föräldrars utbildningsbakgrund (full pott = 3)

1. Lunda	1,68
2. Jordbromalm	1,69
3. Klockarberg	1,76
4. Åby	1,84
5. Kvarnbäcken	2,03
6. Brandbergen	2,06
7. Haga	2,24

Barn födda utomlands (25 % - enheter av 40 %)

1. Jordbromalm	34,8
2. Lunda	31,7
3. Klockarberg	16,6
4. Brandbergen	11,0
5. Åby	6,9
6. Kvarnbäcken	5,7
7. Haga	3,9

Barn födda i Sverige med utländska föräldrar (15 %-enheter av 40 %)

1. Lunda	45,2
2. Klockarbergsskolan	36,7
3. Jordbromalm	35,5
4. Kvarnbäcken	33,0
5. Brandbergen	25,9
6. Åby	12,7
7. Haga	3,0

Strukturbidraget statistik 08								bilaga 2	
					Totalt: 45 mkr, 10 % antal pojkar, 50 % föräldr utbildn, 40 % invandrabakgr				
		Antal elever	Kr/elev		Strukturbidraget	% av bidr	Antal tjänster 410 tk	Studiehandledning	
Jordbromalmskolan			11 700		3 603 600	3 661 946	8,78	0,028051	vt 08
år 6-9	313			pojkar	157 821	4		35,6492	363 750
				utbildn	1 026 758	28			
				utl bakgr	2 477 366	68			
Lundaskolan			11552		4 045 125	4 008 434	9,87	0,028444	
fskl	74			pojkar	150 261	4		35,15704	348 255
år 1-5	276			utbildn	1 140 426	28			
	347			utl bakgr	2 717 747	68			
Klockarbergsskolan			8282		2 643 338	2 550 706	6,45	0,020942	
fskl	49			pojkar	145 536	6		47,75194	94 000
år 1-5	270			utbildn	950 563	37			
	308			utl bakgr	1 454 606	57			
Brandbergsskolan			5936		3 395 392	3306495	8,28	0,014865	
år 4-5	52			pojkar	213 579	6		67,27053	121 210
år 6-9	520			utbildn	1 310 304	40			
	557			utl bakgr	1 782 613	54			
Kvarnbäcksskolan					1 443 403	1 458 358	3,56	0,013536	
fskl	32			pojkar	129 470	9		73,8764	174 675
år 1-5	231			utbildn	630794	44			
	263			utl bakgr	683138	47			
Åbyskolan			5227		1 472 538	1 280 532	3,12	0,010541	
fskl	50			pojkar	117 185	9		94,87179	35 000
år 1-5	198			utbildn	710 737	56			
Muskö	fskl	5		utl bakgr	452 611	35			
	år 1-5	48							
	296								
Hagaskolan			3220		1 898 727	1 906 101	4,63	0,007821	
fskl	100			pojkar	285 401	14		127,8618	0
år 1-5	490			utbildn	1 124 188	60			
	592			utl bakgr	496 512	26			

